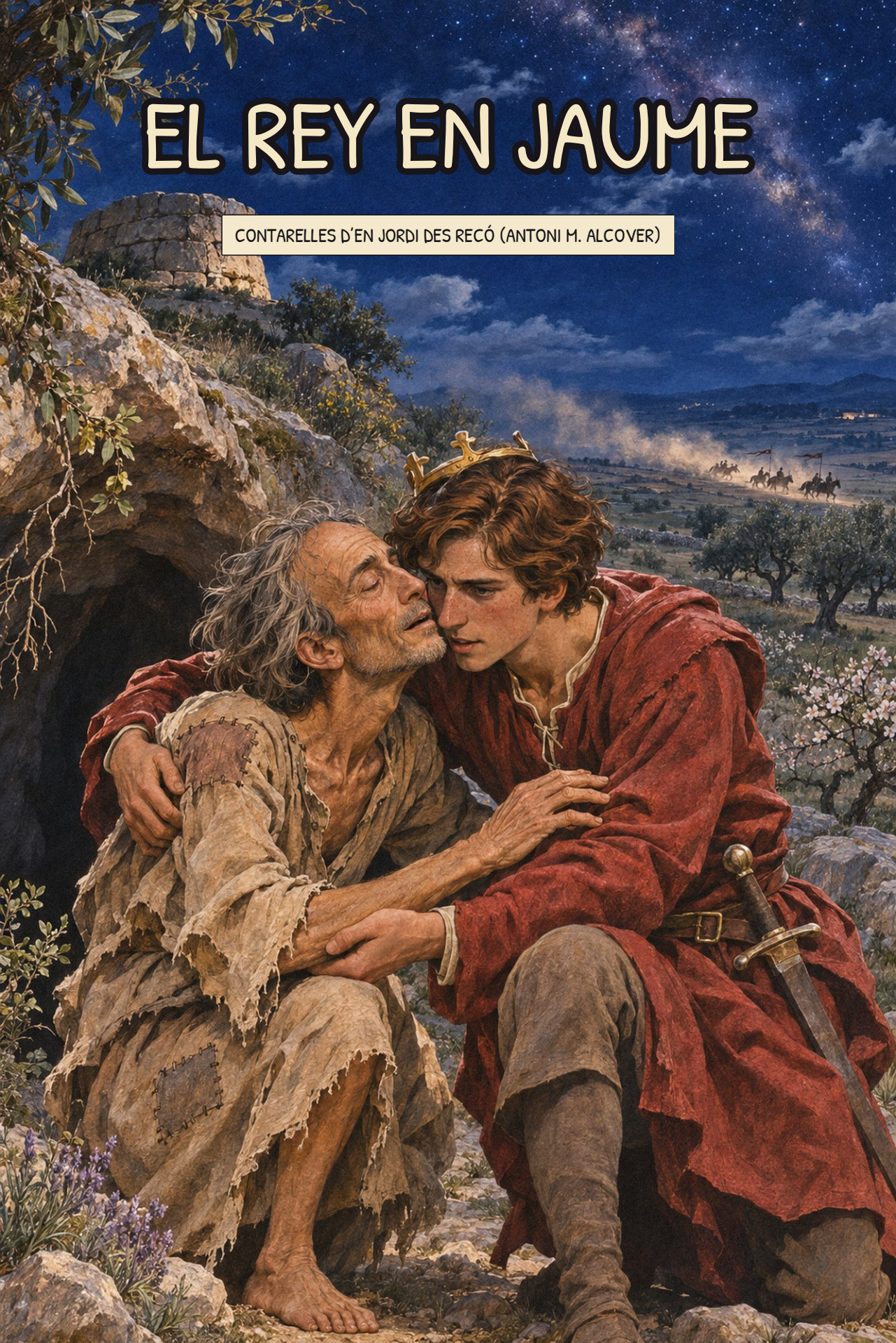
EL REY EN JAUME

CONTARELLES D'EN JORDI DES RECÓ (ANTONI M. ALCOVER)

LO REY EN JAUME, NAT A MONTPELLER L'ANY 1203, CONQUISTADOR DE MALLORCA L'ANY 1229, DEL REYNE DE VALÈNCIA L'ANY 1238 I DEL REYNE DE MÚRCIA L'ANY 1266, QUE ENTREGÀ A SON GENDRE N'ANFÓS X DE CASTELLA;...

...PLASMADOR DEL POBLE MALLORQUÍ I DEL POBLE VALENCIÀ PER LES FRANQUESES I ORDINACIONS DE BON GOVERN QUE ELZE DICTÀ, I MORT A VALÈNCIA L'ANY 1276,...

...ROMANGUÉ AB TANT DE RELLEU DINS LA MEMÒRIA DE LA GENT MALLORQUINA COM A PARE I PATRIARCA DE LA NOSTRA NISSAGA,...

...QUE BROLLAREN DE LA MUSA POPULAR DINS L'ÀNIMA MALLORQUINA TOT AQUEST DELITÓS ENFILALL DE CONTARELLES DE LES ÈPIQUES GESTES D'AQUELL REY INCOMPARABLE, QUE HEM REPLEGADES DE BOCA DEL POBLE I QUE INCLOUEM DINS LO PRESENT VOLUM.

LA PRIMERA PROESA DEL REY EN JAUME

COM EL REY EN JAUME ERA PETIT QUE ANAVA A ESCOLA, UN DIA SE DESAVÉ AMB UN ALTRE AL·LOT, I AQUEIX LI ENFLOCA AQUESTA:

¿QUÈ HAS D'ANAR A DIR? I NO TENS PARE.

SE'N VA ELL TOT-D'UNA A SA MARE, I LI DIU:

MA MARE, ¿I AIXÒ ÈS VER LO QUE M'HA DIT UN AL·LOT QUE JO NO TENCH PARE?

¡DIGAUME TOT LO QUE HI HA! PER AMOR DE DEU NO M'AMAGUEU RES!

¡EN TENS DE PARE!

¡I PROU QUE'N TENS! PERÒ ES MOROS EL MOS PRENGUEREN, I EL TENEN ENGRILLONAT DINS UNA CÒVA DE SA GRUTA DE MANACOR.

¿AQUESTA M'ÈS VERA?

MALDAMENT NO HU FOS TANT!

D'AQUELL DIA NO'L VEREN RIURE NI JUGAR PUS.

BÉ LI DEMANAVEN QUÈ TENIA; NO LI PORIEN TREURE ALTRA RESPOSTA QUE AQUESTA:

EN FER ES SETZE ANYS, VOS HO DIRÉ.

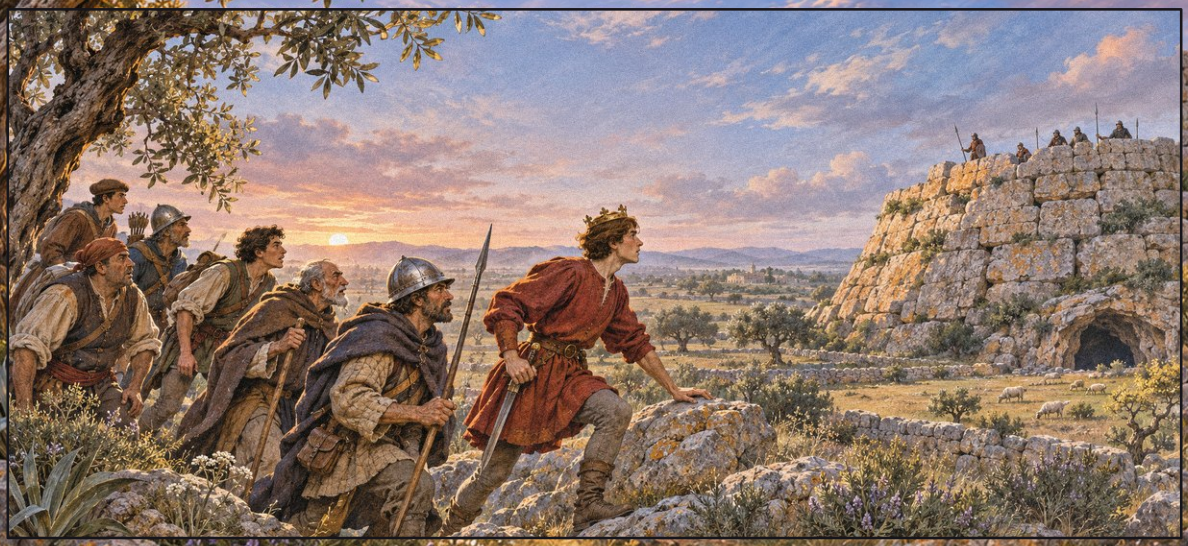
ES DIA QUE CUMPLÍ ES SETZE ANYS, CRIDA TOTA SA SEUA GENT; COMPAREIXEN TOTS ES CAP-PARES, I LOS HO DIU BEN CLAR I LLAMPANT QUE ESTÀ RESOLT D'ANAR A TREURE SON PARE DE SA COVA DE SA GRUTA; I QUE O EL TREURÀ O HI DEIXARÀ SA PELL; I QUI'L VOL SEGUIR QUE'L SEGUESCA.

TOTS LI DIGUEREN QUE'L SEGUIRIEN AONT-SE-VUYA FOS.

¿QUÈ ME'N DIREU? ELL DONAREN DIA PER PARTIR, I ES DIA SENYALAT NEGÚ FALTÀ; I JA FOREN PARTITS CAP A SA GRUTA.

ABANS D'ARRIBARHI, AFINEN ES MOROS DALT UN FORTÍ, AQUELL GRANDIÓS TALAYOT QUE ENCARA S'HI CONSERVA.

DE MOROS N'HI HAVIA MES QUE MOSQUES, PERÒ AVIAT EL REY EN JAUME AB SA SEUA GENT LOS VA HAVER ESVEITS TOTS.

N'AFINA UNA CÒVA PLENA, I JA S'HI ÈS AFICAT, I ETS SEUS DERRERA ELL, I ¡VENTIM AN ES MOROS! QUE QUEYEN COM A CALABRUIX; I ES QUI PORIEN, EU DONAVEN A SES CAMES FENTSE MES ENDINS.

I EL REY EN JAUME DERRERA ELLS I, EN ARRIBAR A CAP, ¡ZAS! UNA BONA ESPASADA! I JA VEYEN BOTIR UN CARABASSOT DE MORO.

AL PUNT ELS HAGUÉ CAPXIFOLLATS TOTS.

ARRIBA AN ES CAP D'ENDINS DE SA CÒVA, I M'HI AFINA UN HOMONET ENGRILLONAT:

¿QUÈ FEYS AQUÍ?

SOM UN REY CRISTIÀ, QUE FA SETZE ANYS QUE VAIG CAURE EN MANS DES MOROS;

ME TREGUEREN ETS UYS AMB ESQUERDES DE CANYA I M'AFICAREN PUES DE GARANYONER AN ES CAPS DES DITS, ENTRE CARN I UNGLA;

I ME DEIXAREN ENGRILLONAT AQUÍ DINS, SENSA VEURE SOL NI LLUNA PUS; I NO'M DUEN MES QUE UN POCH DE PA I AYGO, I ENCARA HI HA DIES QUE NO HI PENSEN.

COM EL REY EN JAUME SENT TOT AIXÒ I VEU TOTA AQUELLA TRAGÈDIA, LI COSTÀ MOLT, BEN MOLT, CONTENIRSE; I VA DIR AN AQUELL HOMONET:

¿I NEGÚ TENIU QUE VENGA A TREUREVOS D'AQUÍ DINS?

NO MES TENCH UN FIY, QUE JA DEU ESSER GRANDET.

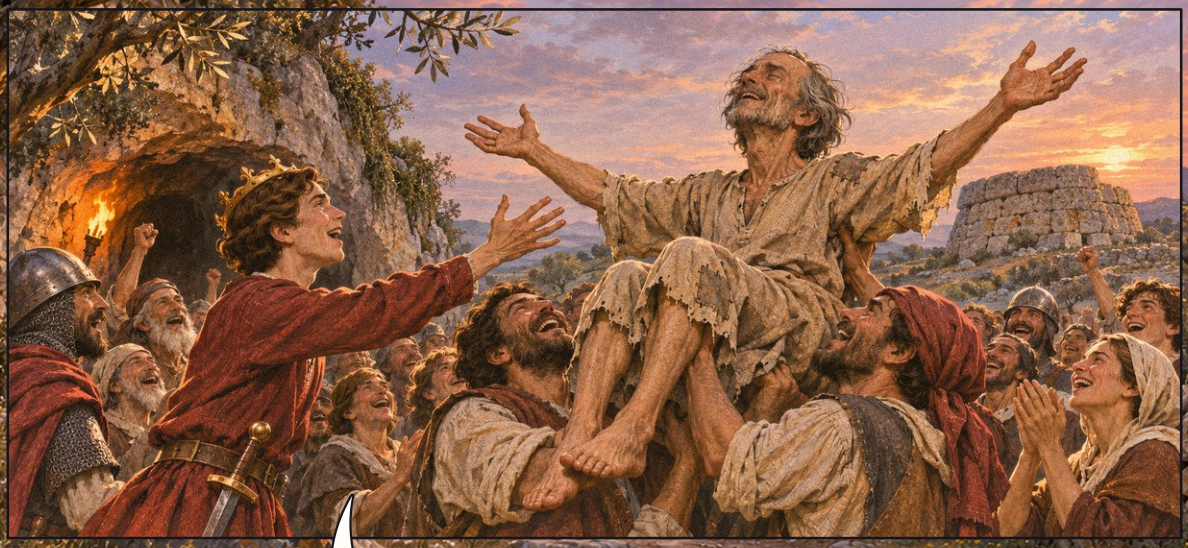
N'ESTICH BEN SEGUR DE QUE ÈS LLEST, ARDIT I ACORAT; I QUE, SI ELL SABIA AONT ME TENEN, VENDRIA A TREURE'M, ANC QUE EL DIMONI EN PASSÀS.

AQUÍ EL REY EN JAUME NO POGUÉ AGUANTAR PUS: S'AFERRA PER SON PARE PLORANT I CRIDANT:

¡MON PARET MEU! ¡SOM JO ES VOSTRO FIY! ¡JA ESTAU LLIBERT! ¡JA NO N'HI HA CAP DE MORO VIU PER AQUÍ!

LI LLEVAREN ES GRILLONS, EL VAREN TREURE D'ALLÀ DINS, I EL SE'N DUYEN A L'AYRE TRIUNFALMENT, I TOTHOM QUE S'HI ARREMOLINAVA PER VEURE'L D'APROP, CRIDANT:

¡¡¡VIVO!!!
¡¡¡VIVO!!!

I EL POBRET QUE PLORAVA D'ALEGRIA, I POREU FER CONTES SI N'HI SABIA DE GREU NO VEUREHI, I NO PORER CONTEMPLAR AQUELL FIYET SEU I TOTA AQUELLA GENT SEUA.

SA POLSEGUERA QUE VA ALSAR EL REY EN JAUME AB TOTA SA SEUA GENT AMB AQUESTA FETA DE VÈNCER ES MOROS I DE TREURE SON PARE DE SA CÒVA, SE'N PUJÀ PER AMUNT I PER AMUNT FINS QUE PEGÀ AN EL CEL, I HI ROMANGUÉ AFERRADA I TOTA RESPLENDENT; PER AIXÒ SE DIU SA CARRERA DEL REY EN JAUME.

ES PUIG DE SES BRUIXES I EL REY EN JAUME

COM ANAU DE LLUCHMAJOR A ALGAYDA, TROBAU DINS SO'N SALETA UN PUIG EN FORMA DE FORMIGUER, TOT UNA ROCA, PLE DE CRIVELLS I REGATES.

SI HI PUJAU, DEVERS MITJÀN LLOCH HI TROBAREU UNA COVA ROTJA.

DIU LA GENT QUE D'ALLÀ DINS SORTIEN SES BRUIXES EN TEMPS DES MOROS; I QUE PER AIXÒ AN AQUEST PUIG LI DEYEN I LI DIUEN DE SES BRUIXES.

SI'N PASSAVA CAP CARRO PER ALLÀ BAIX, ES PAREY HO HAVIA DE FER DE TOT PER TREURE'L.

DIUEN QUE ERA QUE SES BRUIXES S'HI ENCAMELLAVEN DEMUNT, SENSA QUE LES VESSEN; I, COM EREN MES QUE MOSQUES, ASSOLAVEN ES CARRO, QUE NO HI HAVIA QUI EL ROSSEGÀS.

ES CRISTIANS QUE EL REY EN JAUME DEIXÀ PER POBLAR MALLORCA COM L'HAGUÉ PRESA, ANAREN A DONARLI PART D'AIXÒ DE SES BRUIXES.

I ¿QUÈ FA ELL?

S'EN VENGUÉ, I AMB UN PAREY DE CAPELLANS I UN ESCOLÀ I AB SA CARROSSA SE'N VAN AN AQUELL PUIG PER MALEIR SES BRUIXES, I QUE NO'N QUEDÀS NÈSCIA.

SE'N HI PUJA AB SA CARROSSA, I A SA CUCUYA HI PLANTA LA CREU.

MENTRES TANT ES CAPELLANS FEYEN SA SEVA TASCA, I S'ESCOLÀ, DE POR QUE TENIA DE NO ESSERHI DEMÉS, SE POSÀ DEMUNT UN ALTRE PUIG VEYNAT, QUE PER AIXÒ SE DIU ES PUIG DE S'ESCOLÀ.

D'AQUELLES BRUIXES NO'N VEREN PUS LA POLS NI NOVES.

NO ANAVEN DE CREUS NI HI VOLGUEREN PERES AB SOS CAPELLANS NI AMB EL REY EN JAUME.

AB SO PUJAR I DEVALLAR SA CARROSSA PER AQUELL PUIG, SES RODES FEREN AQUELLA PARTIDA DE REGATES QUE ENCARA SE VEUEN.

ES QUI HI SON ESTATS, ME PODEN GUARDAR DE MENTIR.

SA LLENEGADA DES CAVALL DEL REY EN JAUME

DERRERA ES CONVENT DE SES MONGES D'INCA, A SA COSTA DES MOLINS, SURT UNA TIMBA A FLOR DE TERRA I FA UNA REGATA, UNA ESPÈCIE D'ARREGUSSAY.

DIUEN QUE VA ESSER QUE EL REY EN JAUME, COM PERSEGUIA ES MOROS PER ESVEIRLOS DE MALLORCA, UN DIA ERA DALT ES PUIG MAJOR, I LOS ME VEU DEVERS INCA.

¿I QUÈ FA ELL TOT D'UNA?

PEGA ESCLAFIT I ESPERONADA AN ES CAVALL I ES CAVALL LLONGO, I SE TIRÀ JUST DEMUNT AQUELLA TIMBA.

ES CAVALL LLENEGA D'UNA POTA, I TAN FORT AFERRAVA, QUE VA FER AQUELLA LLENEGADA, AQUELL ARREGUSSAY, QUE ENCARA S'HI VEU BEN SENYAT I BEN CONEIXEDOR.

AN ES MOROS AL PUNT LOS HAGUÉ ASSOLITS, I ES BOCINS MES GROSSOS QUE EN DEIXÀ FOREN SES OREYES.

ELL NO S'HI POSAVA PER POCH, NO, AQUELL REY. NI S'EN PORIEN RIURE GENS.

SES POTADES DES CAVALL DEL REY EN JAUME

EN ES COSCOYS, PER ON PASSA SA PARTIÓ ENTRE MARRATXÍ I SANTA MARIA, SE VEUEN UNS CLOTS COM A POTADES DE CAVALL, I QUANT PUJAU AN ES CASTELL D'ALARÓ, DEVERS MITJÀN LLOCH, SI HO MIRAU BÉ, TAMBÉ N'HI VEUREU DE CLOTS DINS SES PENYA, QUE HO PAREIXEN POTADES DE CAVALL.

DIU LA GENT QUE LES HI VA FER ES CAVALL DEL REY EN JAUME COM PERSEGUIA ES MOROS DE LA MUNTANYA, I DES PUIG DE SO'N COS DE MARRATXÍ AMB UN LLONGO SE TIRÀ AN ES COSCOYS DE SANTA MARIA,...

...I AMB UN ALTRE AN ES CASTELL D'ALARÓ.

EL REY EN JAUME I ES TEIX

PAREIX QUE EL REY EN JAUME PATIA D'AUFEGÓ, I SE PASSAVA TEMPORADES AN ES PALAU QUE TENIA A VALLDEMOSSA,...

...I, PER ALENAR AIRE PUR I BEN NET, SE'N PUJAVA MOLTS DE DIES AN ES TEIX, AQUELL PUIG ALTIU I SOBERCH QUE EMPINA SA SEVA CRESTA DEVERS ES COLL DE SÒLLER, PART-DEMUNT CASI TOTES SES ALTRES CUCUYES DE SA NOSTRA MUNTANYA.

UN DIA D'ESTIU, COM EL REY PASSAVA PER DEVANT SO'N PAN-CUYT, LI SURT UN HOMONET VEY, AMB UN TASSÓ D'AYGO, COM UN CRESTAY, MES FRESCA QUE LA NEU, DE SA FONT DE NA ROPIT.

¡BON DIA TENGA, SENYOR REY! ¡VETAQUI AYGO FRESCA, TRETA DE SA FONT, DE SA MEVA MA! ¡LA TAST!... LI ASSEGUR QUE ÈS DE PRIMERA!...

EL REY EN JAUME LA TASTA; LA TROBA BONA DE TOT, I, GLECH-GLECH, FINS QUE N'HI HAGUÉ DINS ES TASSÓ.

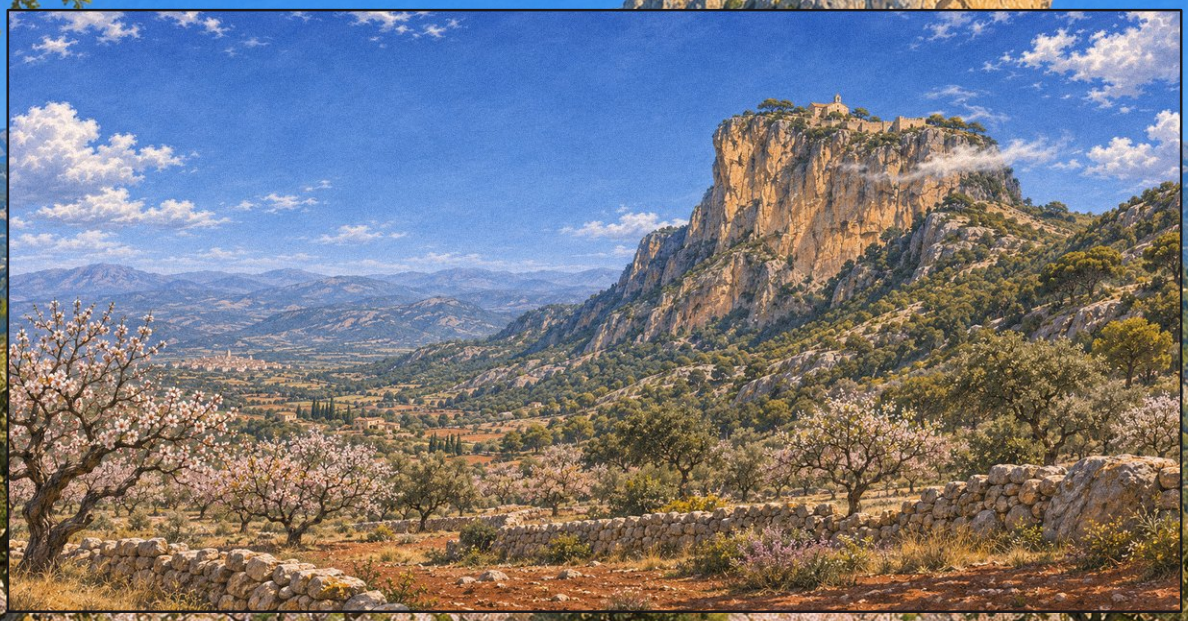

EL REY TOT AGRAIT, ALLIBERÀ DE DEUME TOT AQUELL REDOL; I PER AIXÒ DIUEN QUE NO'N PAGAREN PUS EN TOT ALLÒ.

MIRAU SI VA VALER DE MOLT AQUELL TASSÓ D'AYGO FRESCA.

DE COM EL REY EN JAUME VA PENDRE ES CASTELL D'ALARÓ

¿QUIN MALLORQUÍ HI HA QUE NO HAJA VIST MAY, DE PROP O DE LLUNY, ES CASTELL D'ALARÓ, AQUEST PUIG AGUYONAT QUE GUAYTA PART-DEMUNT ETS ALTRES, CORONAT D'AQUELL PENYALAR SOBERCH, ALTÍSSIM; BOYRÓS, GROGUENCH SUBLIM, COM UNA TORRE COLOSSAL ENCASTELLADA ALLÀ DALT PER DOMINAR MALLORCA?

AQUEST PENYALAR SE'N PUJA CENTENARS DE PAMS TAYAT A PLOM PER TOTS ES VENTS FORA PER SA BANDA DE MESTRAL, AONT SA CRESTA TERROSA QUE MUNTA DES PUIG VEYNAT, EL TAPA I S'ESTÉN PER TOT ES TOSSAL REBLIT DE PINS, AUZINES I ALTRA GARRIGA,...

...FENT DE PEANYA I CATIFA A LA MARE DE DEU DEL REFUGI, QUE JUST A SA CUCUYA TÉ UN SANTUARI VENERABLE, AONT PUGEN ES DEVOTS I ETS AMICHS DE SES PERSPECTIVES ESTUPENDES I DES PANORAMES SUBLIMS.

IDÒ AQUEST CASTELL ERA DES MOROS COM VENGUÉ EL REY EN JAUME; I JA HU CRECH QUE ELS HO VOLGUÉ PENDRE. ¡BO ESTAVA ELL PER DEIXARLOSHI CAP-LLEVAR!

SOBRE TOT, JA ELS HA ENVESTITS AB SO SEU EXÈRCIT PE'SA BANDA DES CAMÍ QUE HI PUGEN, QUE NO N'HI HA D'ALTRE.

ES MOROS, QUE SEMPRE ATALAYAVEN PERQUE MASSA SE VEYEN SA ARRUIXADA DEMUNT, FIGURANTSE QUE EL S'HAVIEN DE FER SEU AB QUATRE GRAPADES, JA SON PARTITS PER AVALL PER AVALL A CAPTURARLO.

ES CONTES ELZE SORTIREN ERRATS. AB TOT I DUR TANTA DE FUA, NO'L POGUEREN FER RECULAR UNA PASSA; FOREN ELLS QUE VAREN HAVER DE RECULAR, PERQUE NO HI PORIEN ESTAR PERSONES NADES DEVANT EL REY EN JAUME I ES SEU CAVALL, SI ERA PER BATALLAR.

AONT LES TENGUEREN FORT VA ESSER ALLÀ ON COMENSEN ES GRAUS DE S'ESCALONADA, A MITJÀN COSTER, D'UN ROST ESPANTÓS. IDÒ PER AQUELLA EMPINADA COSTA S'ENFILAVA ES CAVALL, I HI DEIXÀ SES POTES SENYADES, QUE ENCARA ARA S'HI CONEIXEN I PROU...

I AQUELL ANIMALET PER AMUNT I PER AMUNT COM UN AUCELL; I EL REY EN JAUME, ESPASADA VA I ESPASADA VÉ A DRETA I A ESQUERRA; I CAPS DE MORO A L'AYRE, I COSSOS XAPATS EN CREU, I SANCH PER LLARCH QUE BRUFAVA AQUELLES PENYES I S'ERBA QUE S'HI CONGRIAVA, QUE ENCARA N'ESTÀ CLAPADA...

SI HI ANAU, I MIRAU ARREU PER DEVORA AQUELLES POTES SENYADES A SA PENYA, HI VEUREU UN ERBUM, MOLT ATAPIT, CLAPETJAT DE VERMEY FOSCH.

QUALSEVOL ALARONER VOS DIRÀ QUE ALLÒ ÈS DE SA SANCH DES MOROS.

¿QUÈ ME'N DIREU? ELL EL REY EN JAUME ANÀ FENTSE SEMPRE PER AMUNT I PER AMUNT, I ES CRISTIANS, JA HU CRECH, DERRERA ELL; I ES MOROS, ES QUI NO EREN BOCINS O NO REDOLAVEN ROST AVALL MALFERITS I CALCIGATS DES CRISTIANS, PRENGUEREN ESCALONADA, I ¡PER AMUNT! A TANCARSE DINS ES CASTELL.

PERÒ EL REY EN JAUME ELS ANAVA TAN APROP QUE NO ELZE DEIXÀ TANCAR SA PORTA, I SE'N HI ENTRÀ AB TOTS LOS SEUS.

ES POBRES MOROS SOLS SE POGUERE ESCAPAR DEL REY EN JAUME TIRANTSE DALT-A-BAIX D'AQUELL PENYALAR. PER NO FERSE MAL S'HI AMOLLAREN AB SO CAP DINS UNA AUFÀBIA.

FIGURAUVOS, EN PEGAR ABAX, QUÈ S'HAVIEN DE FER MORO I AUFÀBIA. ES BOCÍ MES GROS NO ERA COM S'OREYA.

S'AVENCH D'EN CORBERA

BEN APROP DE SES CASES DE CANET D'ESPORLES, EY HA UN GRANDIÓS AVENCH, QUE TIRA BEN ENDINS CAP A CIUTAT.

S'HI HAVIEN D'AMOLLAR AB CORDES, PERÒ ARA ES SENYOR EY HA UBERTA UNA MINA, FORADANT SA PEDRA VIVA I HI PODEN ENTRAR PEU PLA.

SE CONTA QUE, COM EL REY EN JAUME TENIA SITIADA LA CIUTAT, ES MOROS S'HI AMOLLAREN PER TAYAR S'AYGO A S'EXÈRCIT SITIADOR PERQUE SABIEN ELLS QUE SES VENES DE SA FONT DE LA VILA VENEN DE SA GRANJA, D'ALLÀ DESSÀ ESPORLES, I PASSEN PER BAIX D'AQUEIX AVENCH, I CONTAVEN FERHI UNA MINA PER TAYARLES.

EL REY EN JAUME SE'N DEGUÉ TÈMER I ÈS SEGUR QUE ELS HO VA ESBORROSSONAR, GRÀCIES A DEU.

UNA ÀGUILA I EL REY EN JAUME

SEMBLA QUE COM EL REY EN JAUME HAGUÉ DESEMBARCAT AN ES PENTALEU, AQUELL ILLOT PELAT QUE S'ALSA ENTRE SA DRAGONERA I ST. TEM, AONT VA PENDRE REDÒS COM VENIA A CONQUISTAR MALLORCA, PASSÀ VOLANT VOLANT UNA ÀGUILA QUE DUYA AB SES ARPES UN ASPET, UN PEIX PER L'ESTIL D'UN CONGRE; I, COM VA ESSER A S'ENDRET DEL REY, L'AMOLLÀ;...

...L'AGAFAREN, I EL REY EL SE VA FER FREGIR, I BEN BO QUE EL TROBÀ.

PERQUE S'ÀGUILA DEIXÀ AQUEST PEIX AN EL REY, PER AIXÒ S'ÀGUILA SE DIU REYAL.

SA PICA DES CAVALL DEL REY EN JAUME

A S'ILLOT DES PENTALEU HI HAVIA UN COCÓ, QUE HI CABIEN UN PAREY DE GERRES D'AYGO, QUE SEMBLAVA FET APOSTA, I DEYEN QUE ERA SA PICA AON ABEURAVEN ES CAVALL DEL REY EN JAUME QUANT AQUEST EY DESEMBARCÀ, TOT VENINT A CONQUISTAR A MALLORCA.

S'ERA CONSERVADA INTACTA AQUESTA PICA FINS QUE ES REPUBLICANS DE L'ANY 1868 EY ANAREN A FERLA BOCINS.

A-LES-HORES ERA VICARI DE S'ARRACÓ MN. JUAN ENSENYAT, I UNA DONA HI ANÀ PLORANT A CONTARLI AQUESTA... HEROICIDAT REVOLUCIONÀRIA, LO ENDEMÀ D'ESSERSE SEGUIDA, SEGONS M'HO HA CONTAT ELL MATEIX.

SA PRIMERA MISSA AN EL PANTALEU

DIUEN QUE S'HI VA DIR ES TEMPS QUE EL REY EN JAUME HI ESTIGUÉ ATURAT COM VENIA A PENDRE MALLORCA AN ES SARRAINS.

SA PEDRA SAGRADA

COM ANAU DE PALMA A ANDRATX, QUE HEU PASSAT ES COLL DE SA BATAYA I PRENIU ES CAMÍ DE CALVIÀ, A MAN-DRETA, A UNES CINQUANTA PASSES DES CAMÍ, HI HA UNA PEDRA, BEN REVENGUDA, AMB UNA CREUETA DE FERRO AFICADA DEMUNT: SE DIU SA PEDRA SAGRADA PERQUE CONTEN QUE ALLÀ SE CELEBRÀ SA PRIMERA MISSA COM EL REY EN JAUME VA DESEMBARCAR PER PENDRE MALLORCA.

SES MONTANYES DES TRESOR

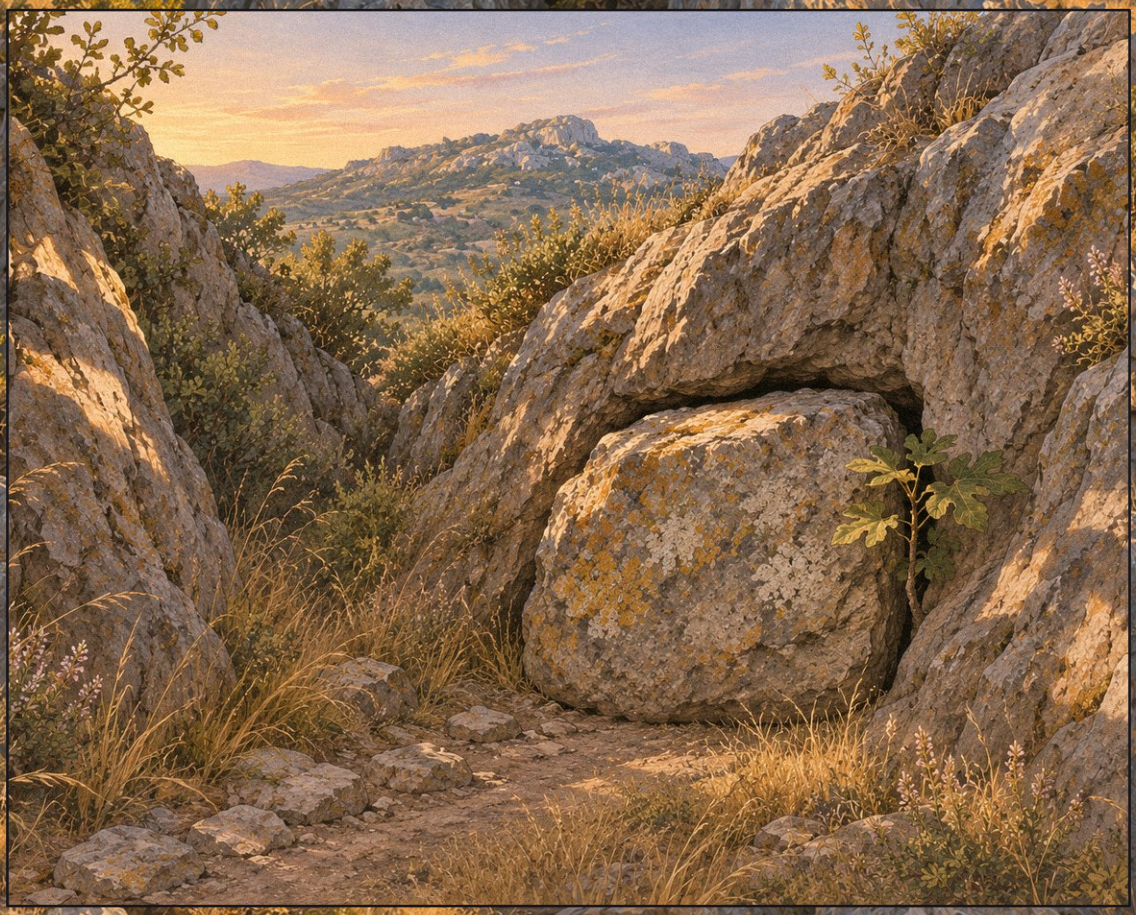
COM VOS N'ANAU DE SANT LLORENS DES CARDESSAR A ARTÀ, TROBAU A MA ESQUERRA SES MUNTANYES DE S'AUMA, QUE FAN UN GRANDIÓS PENYALAR CAPSERRAT MIRANT A XALOCH, I LA GENT LES DIU SES MUNTANYES DES TRESOR.

CONTEN QUE ES MOROS, COM VEREN QUE EL REY EN JAUME S'ACOSTAVA CAP A ARTÀ, I QUE TOT EU ARREGUSSAVA, I NO HI HAVIA QUI EL CAPTURÀS, AMAGAREN DINS AQUEIX PENYALAR TOT S'OR I SA PLATA QUE VEYEN QUE TAN MATEIX LOS ESCAPOLARIEN, AB S'IDEA DE MES ENVANT TREUREHU D'ALLÀ DINS, EN CAS DE PODER TORNAR A ALSAR XELLA.

PERÒ, COM NO N'HAN POGUDA ALSAR PUS A MALLORCA, DESPRÉS DE TANTS DE CENTS ANYS AQUELL TRESOR SEGUEIX DINS AQUEYS PENYALS, ESPERANT QUALCÚ QUE VAJA A TREURE'L.

ES QUI EU VULGA PROVAR, TÉ EL CAMÍ FRANCH. ¡HALA, QUI S'HI ATANSA! ¡FORA POR!

LO QUE VA SUCCEIR COM EL REY EN JAUME ESTAVA A SES PORTES DE LA MORT

¡JA LES NE VA SEBRE DE GREU AN ES MOROS QUE EL REY EN JAUME LOS TREGUÉS DE MALLORCA! NO HI HAVIA QUI ELS ACONORTÀS.

PROU QUE'N TENIEN DE GANES DE TORNAR, PERÒ ELS HAVIA ESCALIVATS MASSA FORT EL REY EN JAUME, I NO S'HI ATANSAREN A TORNAR MENTRES ELL VA ESSER PLE DE VIDA.

COM VA ESSER MOLT VEY, LES ARRIBAREN NOVES DE QUE ERA CAYGUT MALALT, I QUE JA ESTAVA A SES DERRERES DE TOT.

AQUÍ EL REY MORO ARMA UNA PARTIDA DE GALIOTES, S'HI EMBARCA AMB UNA MALA FI DE GENT, I DESEMBARQUEN DEVORA SA PUNTA DE N'AMER.

EL REY EN JAUME HU SAP, I DIU:

¡POSAUME FERMAT DEMUNT ES CAVALL, I DEIXAUMOS FER!

NO HI HAGUÉ ALTRE REMEY QUE FERHO AIXÍ, PERQUE EL REY EN JAUME S'HI MIRAVA MOLT EN SO MANAR UNA COSA; PERÒ, EN MANARLA, S'HAVIA DE FER, SORTÍS DES LLEVANT, SORTÍS DES PONENT.

SOBRE TOT, EL FERMEN BEN FERMAT DEMUNT ES CAVALL, QUE NO POGUÉS CAURE, I AMOLLEN AN ES CAVALL.

I HEU DE CREURE I PENSAR QUE AQUELL ANIMALET JA ÈS PARTIT DE QUATRES, COM LA BALA, CAP AN ES MOROS!

ES MOROS EL COLOMBREN DE LLUNY, I S'ESCLAMEN, TOT ESTORATS:

¿QUÈ ES AIXÒ? ¿I AIXÒ NO ÈS ES CAVALL DE L'EMPERADOR?

AIXÍ ANOMENAVEN ELLS EL REY EN JAUME.

COM MES S'HI VA ANAR ACOSTANT, EU VEREN BEN CLAR QUE ERA ELL, I LES VA ENTRAR UNA POR TAN FERESTA A TOTS, QUE NO PENSAREN MES QUE EN DONARHO A SES CAMES.

¡QUI'S POT SALVAR, QUE'S SALVI!

DEYEN TOTS, FOGINT CAP A SES GALIOTES, TAN DEPRESSA QUE'S PEGAVEN AB SOS TALONS PE'SES ANQUES.

S'EMBARQUAREN, I ¡CAP A ALGER MANCA GENT!

I SA POR QUE TENIEN QUE AQUELL DIMONI DE CAVALL NO PRENGUÉS PER DINS MAR, I NO'LS AFONÀS TOTES SES GALIOTES AMB UNA POTADA. EL CONSIDERAVEN CAPÀS D'AIXÒ I MOLT MES.

LO QUE COMANÀ EL REY EN JAUME COM SE MORIA I LO QUE SUCCEÍ COM VA ESSER MORT

COM EL REY EN JAUME ESTAVA PER A MORIR, VA FER AQUESTA COMANDA:

MIRAU, EN ESSER JO MORT, M'EMBALSAMAREU; I SEMPRE QUE VENGUEN MOROS, POSAUME FERMAT DEMUNT ES MEU CAVALL, I AMOLLAULI, QUE ELL MATEIX JA SABRÀ QUE HA DE FER.

SE MORÍ EL POBRET COM UN SANT, AL CEL SIA ELL I TOTS ES MORTS; I TOTHOM PLORS I DESCAPDELL! I NEGÚ SE'N SABIA ACONORTAR.

L'EMBALSAMAREN AIXÍ COM ELL HAVIA MANAT, I EL GUARDAREN BEN GUARDAT COM SI FOS UN GRAN TRESOR.

JA HU CRECH QUE ES MOROS, TOT-D'UNA QUE HU VAREN SEBRE, EN FEREN UNA GRAN FESTA.

¡BÉ MOS VA! ¡ARA PENDREM SA REVENJA! ¡CAP A MALLORCA TOTHOM!

OMPLIREN UNA PARTIDA DE GALIOTES, I ¡CAP A MALLORCA!

DESEMBARQUEN DEVORA SA PUNTA DE N'AMER; ES CRISTIANS SE'N TEMEN; FERMEN ES COS DEL REY EN JAUME DEMUNT ES CAVALL, I LI AMOLLEN.

AQUELL ANIMALET JA ÈS PARTIT DE QUATRES, COM UN LLAMPECH DE D'ALLÀ CAP AN ES MOROS, QUE AL PUNT EL COLOMBREN, I SE POSEN A DIR:

¿QUÈ SERÀ ALLÒ QUE S'ACOSTA S'ACOSTA S'ACOSTA, COM UN CAVALL?

¿SAPS QUE HAURIA D'ESSER L'EMPERADOR AB SO SEU CAVALL? ¡FIAUVOSNE QUE NO HU SIA! ¡ANAUVOSHI A POSAR AB L'EMPERADOR NI AB SO SEU CAVALL!

SOBRE TOT S'ATUREN I SE POSEN A L'AGUAYT PER LO QUE POGUÉS ESSER.

MENTRES TANT, ES CAVALL AB SO COS DEL REY EN JAUME S'HI ACOSTAVA, S'HI ACOSTAVA, I DUYA TANTA DE FUA I ANAVA TAN ENCÈS, QUE PAREIXIA QUE LES S'HAVIA DE MENJAR TOTS AN ES MOROS.

COM AQUESTS VEREN CLAR QUE ERA ELL, NO L'ESPERAREN GENS, SINO QUE GIRAREN EN COA, FOGINT COME LLEBRES QUE ES CANS ENCALSEN, CRIDANT:

¡EU ÈS ES DIMONI DE L'EMPERADOR A CAVALL! ¡I DEYEN QUE ERA MORT! ¡BONA CASTA DE MORT!

¡NI MAY QUE NO'S MORIRÀ AQUEIX DIMONI D'HOMO! ¡I SI NO FEYM VIA, MOS ARRONSA A TOTS! ¡QUI'S POT SALVAR, QUE'S SALF!

SOBRE TOT, TANTA DE VIA FEREN A FOGIR, QUE COM ES CAVALL AB SO COS DEL REY EN JAUME ARRIBÀ A SA VORERA DE LA MAR, TOTS ES MOROS JA EREN DINS SES GALIOTES, I AQUESTES SE'N ANAVEN VELES ESTESES DE D'ALLÀ CAP A ALGER.

DE LLAVÒ ENSÀ JA NO HU HAN PROVAT PUS ES MOROS DE PENDRE MALLORCA, NI HI HA QUE TENIRNE POR MENTRES CONSERVEM ES COS DEL REY EN JAUME.

EL REY EN JAUME AN ES TEIX

DIUEN QUE COM EL REY EN JAUME ESTAVA DALT ES TEIX PER POSARSE BÉ DE S'AUFEGÓ QUE TANT L'ATROPELLAVA, CADA DIA SE'N ANAVA A MISSA A S'ESGLESIETA DE SANT PERE D'ESCORCA, DEVORA LLUCH.

¡SI QUE VOLIA DEVOCIÓ CADA DIA FER TANT DE CAMÍ!

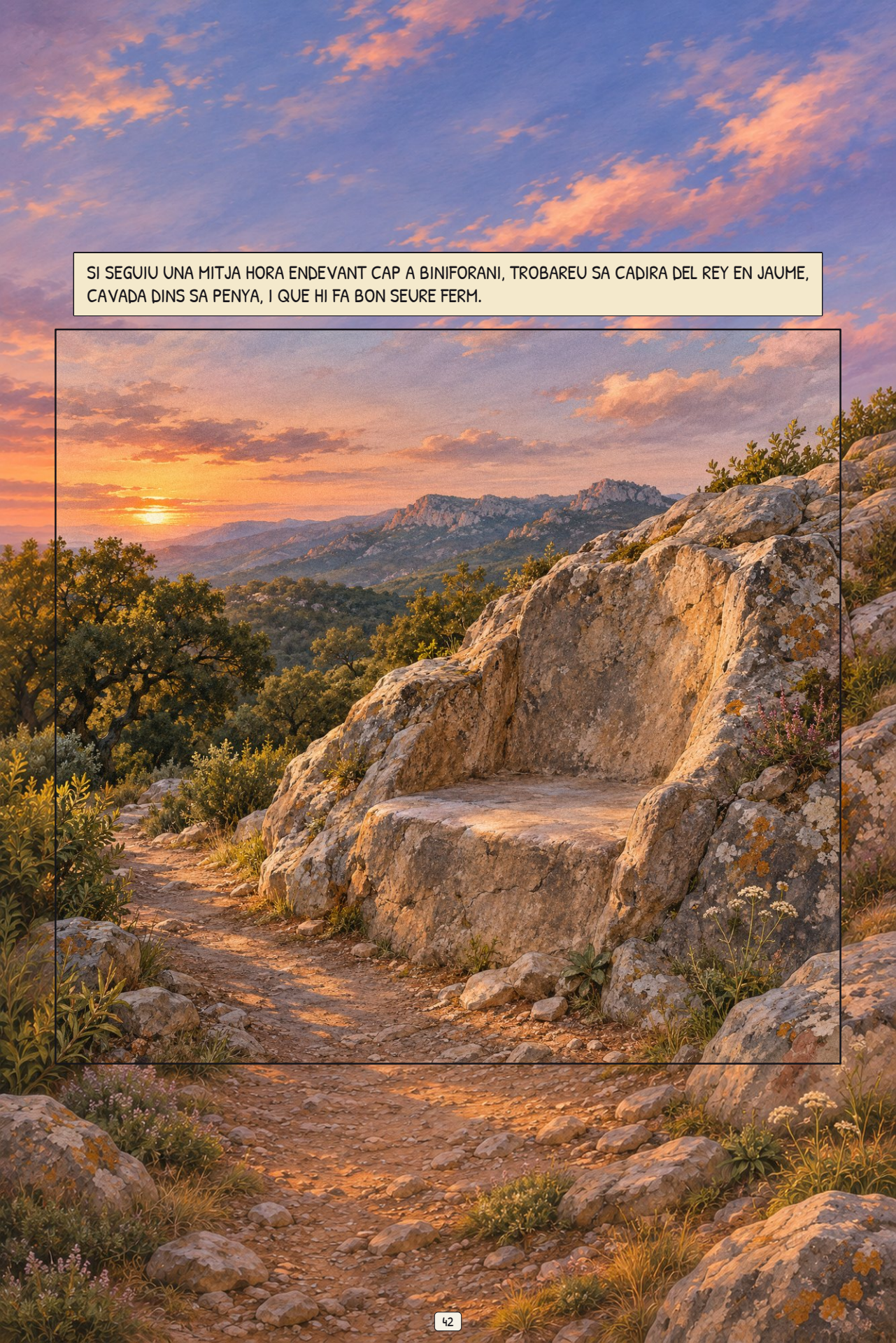
RECORDANSES DEL REY EN JAUME DALT ES TEIX

DE SES CASES DES TEIX PUJANT P'ES BOSCH CAP A LLEBETX I PASSAT ES BOSCH, TROBEN SES CASETES DEL REY EN JAUME, DE PARETS MOLT GRUIXADES AB FINESTRES ESTRETES DE DEFORA I AMPLES DE DEDINS. DIUEN QUE EL REY EN JAUME HI ESTAVA.

D'ALLÀ, SI PRENIU CAP A XALOCH, A UNES CENT PASSES TROBEN ES COSSIET DEL REY EN JAUME, AFICAT DINS UNA TENASSA A UNA BARBACANA QUE XUMORA I SAÜNYA I FA COM UN DEGOTÍS.

SI SEGUIU UNA MITJA HORA ENDEVANT CAP A BINIFORANI, TROBAREU SA CADIRA DEL REY EN JAUME, CAVADA DINS SA PENYA, I QUE HI FA BON SEURE FERM.

El Rey En Jaume dins la vida del Poble Mallorquí
Rondalles Mallorquines · 6

Contarelles replegades per Mn. Antoni M. Alcover.

Aplech de rondayes mallorquines d'en Jordi des Recó. Tom V, segona edició. Barcelona, 1924.
Planes 95-110.

Text d'Antoni Maria Alcover i Sureda (1862-1932), de domini públic perquè fa més de 80 anys que va morir. Les paraules són les de l'edició de 1924, sense modernitzar.
Transcripció feta de bell nou damunt un exemplar d'aquesta edició.

Adaptació al còmic i il·lustracions generades amb intel·ligència artificial.
Edició de Guillem Cantallops Ramis, 2026. Llicència CC BY-NC-SA 4.0 per a tot el que no és text d'Alcover.
Versió 9 · 2026-11-22

